

הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות (תיקון מס' 19), התשע"ה–2014

נוסח לדיון ביום 13.10.15

(ביום זה תיערך ישיבת פתיחה כללית על הצעת החוק כולה, לאחר מכן יחל דיון בסעיפים הראשונים של הצעת החוק בנושא ייפויי כוח מתמשך המצורפים בזאת)

1. תיקון סעיף 18 בחוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, התשכ"ב–1962¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 18 –
- (1) בסעיף קטן (ב), בכל מקום, במקום "בתוספת לחוק זה" יבוא "בתוספת הראשונה לחוק זה";
- (2) בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד), בכל מקום, אחרי "המנוי בתוספת" יבוא "הראשונה";
- (3) בסעיף קטן (ה), אחרי "התוספת" יבוא "הראשונה".
2. הוספת פרק שני אחרי פרק שני לחוק העיקרי יבוא:

"פרק שני: ייפוי כוח מתמשך"

סימן א': הגדרות

הגדרות 32א. בפרק זה –

"בעל מקצוע" – כל אחד מאלה:

- (1) רופא מורשה כמשמעותו בסעיף 2 לפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז–1976²;
- (2) עובד סוציאלי כהגדרתו בסעיף 2 לחוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ו–1996³;

¹ ס"ח התשכ"ב, עמ' 120; התשע"ב, עמ' 513.
² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 30, עמ' 594.
³ ס"ח התשנ"ו, עמ' 152.

(3) פסיכולוג הרשום בפנקס הפסיכולוגים לפי חוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977⁴;

(4) אחות מי שמורשה לעסוק בסיעוד לפי תקנות בריאות העם (עוסקים בסיעוד בבתי חולים), התשמ"ט-1988;

*לדיון- האם יש מקום לקבוע דרישות נוספות מבעלי המקצוע והאם נכון לכלול בעל מקצוע לעניין זה מי שעוסק בסיעוד.

"בעל כשירות" – מי שמסוגל להבין את המשמעות של מתן יפוי כוח מתמשך, מטרותיו ותוצאותיו;

"הנחיות מקדימות למיופה כוח" – כמשמעותן בסימן ו';

"חוק טיפול בחולי נפש" – חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991⁵;

"חוק השליחות" – חוק השליחות, התשכ"ה-1965⁶;

"יפוי כוח מתמשך" – כמשמעותו בסעיף 32ב(א);

"ממנה" – מי שממנה מיופה כוח לפי הוראות סימן ב';

"עניינים אישיים" – עניינים הנוגעים לרווחתו האישית של אדם, לצרכיו היומיומיים, למקום מגוריו, – או – לבריאותו, לרבות החלטה הנוגעת למצבו הרפואי ודרך הטיפול בלענייני הגופניים, – הנפשיים או החברתיים של האדם – או קביעת מקום מגוריו, וכל עניין אחר שאינו נוגע לרכושו;

⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 158.

⁵ ס"ח התשנ"א, עמ' 58.

⁶ ס"ח התשכ"ה, עמ' 220.

"השר" – שר המשפטים.

סימן ב': מינוי מיופה כוח

מינוי מיופה כוח 32.ב. (א) אדם בגיר שהוא בעל כשירות רשאי, בייפוי כוח מתמשך שנתן לפי הוראות פרק זה (בפרק זה – ייפוי כוח מתמשך), למנות אדם אחר, אחד או יותר, שיהיה מוסמך לפעול בשמו בעניינים כאמור בסעיף קטן (ב) ולייצגו בקשר לעניינים אלה (בפרק זה – מיופה כוח), הכול כפי שיפרט הממנה בייפוי הכוח המתמשך ובהתאם להוראות לפי פרק זה.

(ב) ייפוי כוח מתמשך יכול שיהיה בענייני האישיים של הממנה, כולם או חלקם, או בענייני רכוש, כולם או חלקם, ורשאי הממנה למנות את אותו אדם למיופה כוח לעניינים אישיים ולמיופה כוח לענייני רכוש.

מי רשאי להתמנות 32.ג. (א) רשאי להתמנות למיופה כוח, יחיד למיופה כוח שמתקיימים לגביו כל אלה:

(1) מלאו לו 18 שנים;

(2) הוא לא הוכרז פסול דין ולא מונה לו אפוטרופוס, כל עוד ההכרזה או המינוי הינם בתוקף;

(3) לגבי מיופה כוח לענייני רכוש – הוא אינו פושט רגל ואינו לקוח מוגבל כמשמעותו בסעיף 2 לחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981⁷ לעניין זה "פושט רגל" – מי שהוכרז כפושט רגל לפי פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980, ולא ניתן לו הפטר;

(4) הוא אינו נותן שירות רפואי, סוציאלי, סיעודי או שיקומי לממנה, תמורת תשלום, במישרין או בעקיפין;

⁷ ס"ח התשמ"א, עמ' 136.

(5) הוא אינו מספק לממנה מגורים תמורת תשלום, במישרין או בעקיפין;

(6) הוא אינו עורך הדין או בעל המקצוע שבפניו נערך ייפוי הכוח המתמשך, לפי סעיף 32.

(ב) לא יהיה אדם מיופה כוח לפי פרק זה, של יותר משלושה אנשים, אלא אם הוא קרובו של אדם.

מיופי כוח במשותף 32ד. מינה אדם לפי סימן זה שני מיופי כוח או יותר שיפעלו במשותף, יחולו על מיופי הכוח הוראות סעיף 46(1) עד (4), בשינויים המחויבים, אם לא קבע הממנה בייפוי הכוח אחרת; התפנה מקומו של אחד ממיופי הכוח או שחדל לפעול, זמנית או לצמיתות, ימשיכו מיופי הכוח האחרים לפעול בהתאם לייפוי הכוח ולהוראות לפי פרק זה, כל עוד לא קבע הממנה בייפוי הכוח אחרת.

מיופה כוח מחליף 32ה. הממנה רשאי לקבוע בייפוי הכוח מיופה כוח מחליף (בסעיף זה – מחליף) אשר יבוא במקומו של מיופה הכוח אם מינויו יפקע; פקע מינויו של מיופה הכוח, יהיה המחליף מיופה הכוח.

סימן ג': סמכויות מיופה כוח

סמכויות מיופה כוח 32ו. (א) מיופה כוח יהיה מוסמך לקבל בשם הממנה כוח כל החלטה בקשר לעניינים שבייפוי הכוח שאותה היה מוסמך הממנה לקבל וכן לבצע בשם הממנה כל פעולה בקשר לאותם עניינים שאותה היה הממנה רשאי לבצע, למעט פעולה שלפי מהותה או לפי חיקוק יש לבצעה באופן אישי, והכל בכפוף להוראות שקבע הממנה בייפוי הכוח ולהוראות בית המשפט כאמור בסעיף 32כא.

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), מיופה כוח לא יהיה מוסמך לבצע בשם הממנה פעולות כמפורט להלן:

(1) המרת דת;

(2) מתן החלטות או ביצוע פעולות שהיה מוסמך הממנה לעשות בשמו של אדם אחר או מתוקף היותו הורה או אפוטרופוס;

(2) מתן הסכמה למסירת ילד לאימוץ;

(3) השתתפות בבחירות;

(4) כל פעולה או הבעת רצון שמטופל, מיופה כוחו או אפוטרופסו רשאים או מוסמכים לבצע או להביע, לפי חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו-2005⁸ (בפרק זה – חוק החולה הנוטה למות);

(5) עריכת צוואה, קביעת מוטבים לגבי סכומים שיש לשלם עקב מותו של אדם לפי סעיף 147 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965⁹;

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (א), מיופה כוח לא יהיה מוסמך לבצע בשם הממנה פעולה מהפעולות המנויות להלן, אלא אם כן הוסמך לכך במפורש בייפוי הכוח:

(1) מתן מתנה או תרומה, למעט מתנה או תרומה הניתנות לפי הנהוג בנסיבות העניין ובכל מקרה בסכום שאינו עולה על מאה אלף שקלים חדשים;

⁸ ס"ח התשס"ו, עמ' 58.
⁹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 63.

(2) מתן הסכמה לבדיקה, לקבלת טיפול, לאשפוז מרצון או לשחרור מאשפוז מרצון, לפי חוק טיפול בחולי נפש; הסכמת מיופה כוח לפי פסקה זו, תהיה תקפה אף אם במועד שבו התבקשה ההסכמה מתנגד הממנה לבדיקה, לטיפול לאשפוז או לשחרור, לפי העניין, אלא אם כן קבע הממנה אחרת בייפוי הכוח.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (א), מיופה כוח לא יהיה מוסמך לבצע בשם הממנה פעולה משפטית מהפעולות המנויות להלן, אלא אם כן נתן לכך בית המשפט אישור מראש:

(1) עסקה במקרקעין;

(2) המחאה של זכות לקבלת זכות במקרקעין;

(3) מתן מתנה או תרומה בסכום העולה על מאה אלף שקלים חדשים;

(4) השכרה שחוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשלי"ב-1972¹⁰, חל עליה;

(5) הסתלקות מחלק או ממנה בעיזבון;

(6) העברה או שעבוד של חלק או מנה בעיזבון;

¹⁰ ס"יח התשלי"ב, עמ' 176.

(7) פעולה משפטית אחרת ששווייה עולה על מאה אלף שקלים חדשים ;

מעוצב: לא סמן

*לדיון- האם יידרש אישור להשקעת כספים של הממנה והעברת כסף לתוכניות חיסכון? מה היחס בין הוראה זו לתקנות הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות (דרכים להשקעת כספי חסוי), התש"ס-2000? (לפי התקנות נדרש אישור בית המשפט להשקעת כספים של החסוי רק מסכום העולה על 700,000 בקירוב).

מעוצב: לא סמן

מעוצב: לא סמן

מעוצב: לא סמן

מעוצב: לא סמן

מעוצב: לא סמן

מעוצב: לא סמן

מעוצב: לא סמן

האם ראוי לקבוע כי עד סכום מסוים גבוה יותר (כגון שלוש מאות אלף שקלים או סכום אחר) יוכל מיופה הכוח לפעול ללא אישור בית המשפט אם הממנה הסמיך אותו באופן מפורש?

(8) התחייבות לביצוע פעולה מהפעולות המנויות בפסקאות (1) עד (7).

(ה) הסמכויות הנתונות לאפוסטרופוס לפי רשימת החיקוקים המנויה בתוספת השנייה יהיו נתונות גם למיופה כוח, בשינויים המחויבים ובלבד שאותו עניין נכלל בייפוי הכוח המתמשך ובכפוף להוראות שנקבעו בייפוי הכוח המתמשך; השר רשאי לקבוע בצו, את רשימת החיקוקים שייכללו בתוספת השנייה ולשנותה; צו לפי סעיף קטן זה יותקן לאחר התייעצות עם השר הממונה על ביצועו של כל אחד מחוקים אלה ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

(ו) על אף הוראות סעיפים 5 ו-16 לחוק השליחות, מיופה כוח יהיה מוסמך למנות שלוח לצורך ייצוגו בהליכים משפטיים, ובכל הנוגע לענייני רכוש – הוא יהיה מוסמך למנות שלוח לביצוע סמכויות שהוענקו לו בייפוי הכוח, והכול בכפוף להוראות שקבע הממנה בייפוי הכוח ולהוראות בית המשפט כאמור בסעיף 32טז, ואולם מיופה כוח לא יהיה מוסמך למנות מיופה כוח אחר לפי הוראות פרק זה.

(ז) הוראות סעיף 48 יחולו, בשינויים המחויבים, לעניין פעולה משפטית בין הממנה לבין מיופה הכוח, בן זוגו או קרוביו של מיופה הכוח ולעניין פעולה משפטית בין שני ממנים שמינו מיופה כוח אחד, ואולם אם הסמיכו שני הממנים במפורש בייפוי הכוח את מייפה הכוח לייצגם בפעולה משפטית ביניהם, מוסמך מיופה הכוח לייצגם אף בלא אישור כאמור באותו סעיף.

אחריות מיופה כוח, 32ז. (א) הוראות סעיפים 57 ו-67ד יחולו לעניין חובותיו ודרכי פעולתו פעולתו מיופה כוח, בשינויים המחויבים.

(ב) בהפעלת הסמכויות שניתנו לו בייפוי הכוח, יפעל מיופה כוח לפי המפורט להלן, לפי העניין:

(1) אם נתן הממנה הנחיות מקדימות – בהתאם להנחיות המקדימות, בכפוף לאמור בסימן (ג);

(2) אם לא נתן הממנה הנחיות מקדימות – לפי אומד דעתו של הממנה, כפי שהוא מפורש או משתמע מתוך ייפוי הכוח ומנסיבות העניין, ואם לא ניתן לאמוד את דעתו של הממנה – לטובת הממנה ולשמירת זכויותיו.

(ג) במילוי תפקידיו ובהפעלת הסמכויות הנתונות לו בייפוי הכוח יפעל מיופה כוח בהתאם להוראות סעיפים 67 עד 67ז, בשינויים המחויבים, ככל שהן מתיישבות עם הנחיות מקדימות שנתן הממנה או עם אומד דעתו של הממנה כאמור בסעיף קטן (ב); היה הממנה אדם הסובל ממחלת נפש כאמור בסעיף 32ד, יפעל מיופה הכוח בהפעלת סמכויותיו תוך התחשבות בשינויים במצב הממנה, לרבות לעניין שמיעת דעתו, התייעצות עמו, התחשבות ברצונותיו ועידודו לקבל החלטות ולנהל את העניינים הנוגעים לו בעצמו, בזמנים שבהם הוא מסוגל לכך.

32ח. (א) פעולה של מיופה כוח על פי ייפוי כוח מתמשך תהיה בת-תוקף אף אם התקיים תנאי מהתנאים המנויים בפסקאות שלהלן, אם הפעולה נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת על אותו תנאי:

(1) היה פגם במינויו של מיופה הכוח;

(2) ייפוי הכוח פקע, בוטל או הוגבל לפי סעיפים 32ז, 32ח, 32כב או 32כג;

(3) הפעולה היא בניגוד להנחיות מקדימות למיופה כוח שנתן הממנה בייפוי הכוח;

(4) הפעולה טעונה הסכמה של מיופה כוח אחר או של אפוטרופוס, לפי סעיפים 32ד או 32כב(ב).

*לדיון- האיזון בין ההגנה על צד שלישי להגנה על מייפה הכוח.

(ב) פעולה של מיופה כוח על פי ייפוי כוח שלא ניתן לגביו אישור הפקדה לפי סעיף 32א(ב) לא תהיה בת-תוקף כלפי אדם שידע או היה עליו לדעת כי הממנה אינו מסוגל להבין בדבר.

שכר מיופה כוח 32ט. (א) מיופה כוח יהיה זכאי לקבל שכר בעבור והוצאותיו ביצוע תפקידו מנכסי הממנה, אם קבע זאת הממנה בייפוי הכוח, בגובה השכר שנקבע בייפוי הכוח.

(ב) מיופה כוח רשאי לנכות מנכסי הממנה את ההוצאות הסבירות שהוציא לצורך הפעלת סמכויותיו לפי ייפוי הכוח.

סימן ד': ייפוי כוח מתמשך - הוראות שונות

אופן עריכת ייפוי 32י. (א) ייפוי כוח מתמשך יינתן בכתב לפי טופס כוח מתמשך שייקבע בתקנות, וייחתם בידי הממנה בפני עורך דין; הממנה רשאי לכלול באותו ייפוי כוח מתמשך הן עניינים אישיים והן ענייני רכוש.

*לדיון- מנגנון החתימה על ייפוי הכוח המתמשך והפקדתו נועדו למנוע ניצול לרעה, בעיקר בשל העדר הפיקוח על מיופה הכוח לאחר כניסתו של ייפוי הכוח לתוקף. האם די בדרישה שהחתימה תעשה בפני עו"ד? האם ראוי לקבוע דרישות נוספות כגון דרישה כי עוה"ד יעבור הכשרה בנושא?

מעוצב: [elyts hpargarap oN], מיושר לשני הצדדים, מנע הפרדת שורות, עצירות טאב: 1.1 ס"מ, שמאל + 2.2 ס"מ, שמאל

▶ (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), ייפוי כוח מתמשך המסמיך את מייפה הכוח לפעול בשמו של הממנה רק בעניינים הנוגעים לבריאותו (בסעיף קטן זה – ייפוי כוח מתמשך בענייני בריאות), יכול שיחתם בפני בעל מקצוע; טופס לגבי ייפוי כוח מתמשך בענייני בריאות ייקבע בהסכמת שר הבריאות.

מעוצב: [elyts hpargarap oN], מיושר לשני הצדדים, מנע הפרדת שורות, עצירות טאב: 1.1 ס"מ, שמאל + 2.2 ס"מ, שמאל

▶ הבהרה- נוכח התיקון העקיף המוצע לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996, משמעות הוראה זו היא שההוראות והדרישות המוצעות יחולו גם על ייפוי כוח לפי החוק האמור.
*לדיון- האם נכון ליצור מנגנון מיוחד של חתימה רק בפני בעל מקצוע ללא עו"ד.

מעוצב: [elyts hpargarap oN], מיושר לשני הצדדים, מנע הפרדת שורות, עצירות טאב: 1.1 ס"מ, שמאל + 2.2 ס"מ, שמאל

▶ (ג) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) ובלי לגרוע מהוראות כל דין, אם מתקיים לגבי הממנה תנאי מהתנאים המפורטים להלן, ייחתם ייפוי הכוח בפני עורך דין ובעל מקצוע שיקבע על ידי השר :-

מעוצב: [elyts hpargarap oN], מיושר לשני הצדדים, מנע הפרדת שורות, עצירות טאב: 1.1 ס"מ, שמאל + 2.2 ס"מ, שמאל

(1) הוא מאושפז במחלקה בתוך בית חולים כמשמעותו בסעיף 24 לפקודת בריאות העם, 1940¹¹, או במחלקה בתוך בית-חולים, המיועד תיים לפי תעודת הרישום של בית החולים לאשפוז של חולים סיעודיים, סיעודיים מורכבים או תשושי נפש בלבד;

(2) הוא אובחן כמפגר על ידי ועדת אבחון לפי חוק הסעד (טיפול במפגרים), התשכ"ט-1969¹².

עמ' (ט) 191, (א) 23.
132.

*לדיון- התנאים, ההתאמות וההנגשה הנדרשת כדי לאפשר לבעלי מוגבלות לחתום על ייפוי כוח מתמשך; בעלי המקצוע בפניהם ניתן יהיה לחתום.

(ד) בייפוי כוח מתמשך יפרט הממנה את העניינים שבהם מוסמך מיופה הכוח לפעול בשמו, ואם הוא מוסמך לבצע בשמו פעולה מהפעולות המנויות בסעיף 32(ג) – יפרט גם את אותן פעולות; כמו כן רשאי הממנה לכלול בייפוי הכוח הנחיות מקדימות או הוראות לעניין כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח או לעניין פקיעתו.

(ה) בייפוי כוח מתמשך לעניינים אישיים יציין הממנה במפורש אם מיופה הכוח מוסמך לפעול בשמו בעניינים בריאותיים, ואם כן – באילו עניינים, ורשאי הממנה למנות מיופה כוח שיהיה מוסמך להסכים במקומו לקבלת טיפול רפואי כאמור בסעיף 16 לחוק זכויות החולה; מינה אדם מיופה כוח לכלל ענייניו האישיים ולא סייג מהם במפורש את העניינים הבריאותיים, יחול ייפוי הכוח המתמשך גם על עניינים אלה.

(ו) הממנה רשאי לקבוע בייפוי כוח מתמשך כי מיופה הכוח יידע את מי שצוין בייפוי כוח מתמשך בנושאים המנויים בייפוי כוח מתמשך או בחלקם, בהתאם להוראות שייקבע בייפוי הכוח, ואולם אין בהעדר יידוע כדי לגרוע מתוקפה של החלטה או פעולה של מיופה הכוח.

(ז) הממנה יאשר בחתימתו על ייפוי הכוח כי הוא מבין את משמעות מתן ייפוי הכוח, מטרותיו ותוצאותיו וכי ייפוי הכוח ניתן בהסכמה חופשית ומרצון, בלא שהופעלו עליו לחץ או השפעה בלתי הוגנת ובלא ניצול מצוקתו או חולשתו.

(ח*) עורך הדין או בעל המקצוע, לפי העניין, שבפניו נחתם ייפוי הכוח, יביא לידיעת הממנה ויסביר לו בשפה ברורה המובנת לו, ללא נוכחות האדם שהוא מבקש למנות, את המפורט להלן: :

(1) המשמעויות המשפטיות של ייפוי כוח מתמשך;

(2) החלופות הקיימות בדין לייפוי כוח מתמשך לרבות אפוטרופסות, מתן הנחיות מקדימות לצורך מינוי אפוטרופוס כאמור בסעיף 35א;

(3) עניינים שניתן לכלול בייפוי כוח מתמשך לפי חוק זה, לרבות הנחיות מקדימות;

(4) עניינים בהם נדרשת הסמכה מפורשת לפי החוק על מנת שמיופה הכוח יהיה מוסמך לבצע פעולות כאמור בסעיפים 32(ג) ו-32(ה) ועניינים בהם נדרש אישור בית המשפט כאמור בסעיף 32(ד).

מעוצב: צבע גופן: שחור

מעוצב: צבע גופן: שחור

מעוצב: צבע גופן: שחור, לא סמך

(ט) עורך הדין או בעל המקצוע, לפי העניין, שבפניו נחתם ייפוי הכוח, יאשר על גבי הטופס כי הממנה חתם בפניו על ייפוי הכוח במועד הנקוב בו לאחר שהביא לידיעתו את הפרטים המפורטים בסעיף קטן (ח) בהתאם לאמור באותו סעיף, וכי נוכח לדעת כי הממנה מבין את משמעות מתן ייפוי הכוח, מטרותיו ותוצאותיו, וכי ייפוי הכוח ניתן בהסכמה חופשית ומרצון בלא שהופעלו על הממנה לחץ או השפעה בלתי הוגנת ובלא ניצול של מצוקתו או חולשתו; ואולם לעניין ממנה שמתקיים לגביו תנאי מהתנאים המנויים בסעיף קטן (ג)(1) או (2), יאשר בעל המקצוע נוסף על אישור עורך הדין כאמור, כי בהתאם להתרשמותו המקצועית היה הממנה בעל כשירות במועד החתימה על ייפוי הכוח.

(י) לייפוי כוח מתמשך תצורף הסכמתו של מיופה הכוח לשמש מיופה כוח ואישורו כי קרא והבין את משמעותו של ייפוי הכוח, אחריותו וסמכויותיו לפיו וכי הוא בגיר ועומד בתנאי הכשירות לפי חוק זה.

(יא) הממנה רשאי לצרף לייפוי כוח מתמשך תעודה רפואית המעידה על היותו בעל כשירות בעת עריכת ייפוי הכוח.